

ASOCIAȚIA JUDECĂTORILOR
PENTRU APARAREA
DREPTURILOR OMULUI

ASOCIAȚIA PROCURORILOR DIN ROMÂNIA

A.P.R.

Nr. 37/25.02.2020

Nr. 8/3.03.2020

Nr. 9/3.03.2020

Nr. 6/3.03.2020

Dosarele nr. 167AI/2020, 168AI/2020

Termen: 18 martie 2020

Către

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI

Domnule Președinte,

Asociația Magistratilor din România (AMR), organizație neguvernamentală, apolitică, națională și profesională a judecătorilor și procurorilor, înființată în anul 1993 - pentru a continua tradițiile și scopurile Asociației Magistratilor și Avocaților (AMA), creată în 1933 și a cărei activitate a încetat în timpul regimului comunist -, AMR fiind declarată ca asociație „de utilitate publică” prin Hotărârea Guvernului nr. 530/21 mai 2008, membră a Asociației Internaționale a Judecătorilor (IAJ-UIIM) și a Asociației Europene a Judecătorilor (AEM-EAJ) din anul 1994 - cu sediul în municipiul București, B-dul Regina Elisabeta nr. 53, sector 5, tel./fax. 021.4076286, e-mail amr@asociația-magistratilor.ro, reprezentată legal de judecător dr. Andreea Ciucă,

Uniunea Națională a Judecătorilor din România (UNJR), cu sediul în cu sediul în Oradea, Parcul Traian nr.10, județul Bihor, e-mail office@unjr.ro, membră a Asociației Magistratilor Europeni pentru Democrație și Libertate – MEDEL, reprezentată prin judecător Dana Gîrbovan, în calitate de președinte,

Asociația Judecătorilor pentru Apărarea Drepturilor Omului (AJADO), organizație neguvernamentală, apolitică și profesională a judecătorilor, cu sediul în municipiul Oradea, str. Bradului, nr.1, e-mail, contact@ajado.ro, reprezentată legal de judecător Florica Roman, în calitate de președinte,

Asociația Procurorilor din România (APR), organizație neguvernamentală, apolitică, națională și profesională a procurorilor, cu sediul în municipiul București, Bd. Libertății nr. 12-14, e-mail apr@mpublic.ro, reprezentată legală de procuror Elena Iordache, în calitate de președinte,

formulează

MEMORIU

amicus curiae în legătură cu obiecțiile de neconstituționalitate cuprinse în sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și în sesizarea Avocatul Poporului, vizând dispozițiile Legii privind abrogarea unor prevederi referitoare la pensiile de serviciu și indemnizațiile pentru limită de vârstă, precum și pentru reglementarea unor măsuri în domeniul pensiilor ocupaționale (Pl-x 292/2019)

1. Încălcarea independenței judecătorilor – principiu consacrat de art. 124 alin. 3 din Constituție, cu referire la art. 1 alin. 3 din Constituție – și a statutului procurorilor – consacrat prin art. 132 alin. 1 din Constituție, cu referire la art. 1 alin. 3 din Constituție.

1.1. *Dispoziții constituționale, legale și regulamentare care consacră și garantează independența judecătorului, independența procurorului în dispunerea soluțiilor și luarea măsurilor*

1.1.1. În conformitate cu art. 124 alin. 3 din **Constituție**, *judecătorii sunt independenței și se supun numai legii*, Consiliul Superior al Magistraturii fiind, potrivit art. 133 alin. 1 din Constituție, *garantul independenței justiției*¹, rol constituțional pentru a cărei realizare, Consiliul *indeplinește și alte atribuții stabilite prin legea sa organică* (art. 134 alin. 4 din Constituție).

Astfel cum statuează art. 152 alin. 1 din Constituție, *dispozițiile privind independența justiției (...) nu pot forma obiectul revizuirii.*

Curtea Constituțională a precizat, în Decizia nr. 2/11 ianuarie 2012², că independența judecătorilor, atât din punct de vedere funcțional, în raporturile cu reprezentanții puterii legislative și executive, cât și personal, respectiv al **statutului care trebuie să i se acorde judecătorului prin lege**, reprezintă o **garanție destinată înfăptuirii unei justiții independente, imparțiale și egale, în numele legii**³.

Independența instanțelor este stabilită prin art. 126 alin. 1 din Constituția României, potrivit căruia „*Justiția se realizează prin Înalta Curte de Casație și Justiție și prin celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege*”⁴. Aceasta înseamnă că, în realizarea actului de justiție, judecătorii nu pot fi influențați de puterea executivă sau legislativă, independența acestora neputând fi pusă în discuție sub niciun aspect.

1.1.2. Stabilind că *scopul independenței judecătorilor constă inclusiv în a garanta fiecărei persoane dreptul fundamental de a fi examinat cazul său în mod echitabil, având la bază doar aplicarea legii*, art. 3 alin. 3 din **Legea nr. 303/2004** privind statutul judecătorilor și procurorilor apără imperativ judecătorii, inclusiv de orice fel de „*restricții*”⁵ sub care ar putea lua deciziile, orice persoană, organizație, autoritate sau instituție fiind datoare să respecte independența judecătorilor (art. 3 alin. 4).

Potrivit art. 3 alin. 1¹ din Legea nr. 303/2004, *procurorii sunt independenți în dispunerea soluțiilor*, în condițiile prevăzute de Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

¹ Rolul Consiliului Superior al Magistraturii, de *garant al independenței justiției*, este expres consacrat și în art. 1 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, precum și în art. 1 alin. 4 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului CSM nr. 1375/2015.

² publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.131 din 23 februarie 2012

³ a se vedea pct. IV alin. 3 din considerentele Curții Constituționale expuse în Decizia nr. 2/2012

⁴ Dispoziția constituțională se regăsește și în art. 1 alin. 1 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară.

⁵ Sintagma legală este „*niciun fel de restricții*”, cu referire la imperativul ca judecătorii să ia decizii fără niciun fel de restricții.

În art. 73 din Legea nr. 303/2004 se prevede, în mod clar, că „*Stabilirea drepturilor judecătorilor și procurorilor se face ținându-se seama de locul și rolul justiției în statul de drept, de răspunderea și complexitatea funcției de judecător și procuror, de interdicțiile și incompatibilitățile prevăzute de lege pentru aceste funcții și urmărește garantarea independenței și imparțialității acestora*”.

1.1.3. Independența judecătorilor este afirmată și dintr-o altă perspectivă, prin art. 46 alin. 2 din **Legea nr. 304/2004** privind organizarea judiciară, reglementare potrivit căreia, verificările efectuate personal de președinți sau vicepreședinți ori prin judecători anume desemnați trebuie să respecte principiile independenței judecătorilor și supunerii lor numai legii, precum și autoritatea de lucru judecat.

Art. 64 alin. 2, alin. 5 și art. 67 alin. 2 din Legea nr. 304/2004 conțin prevederi care afirmă, în mod expres, *independența procurorilor în soluțiile dispuse*, ei putând contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cadrul procedurii de verificare a conduitei judecătorilor și procurorilor, *intervenția procurorului ierarhic superior, în orice formă, în efectuarea urmăririi penale sau în adoptarea soluției*, respectiv dispunerea, de către procurorul ierarhic superior, a măsurii de trecere a lucrărilor repartizate unui procuror, la un alt procuror. De asemenea, *procurorul este liber să prezinte în instanță concluziile pe care le consideră întemeiate, potrivit legii, ținând seama de probele administrate în cauză. Procurorul poate contesta la Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii intervenția procurorului ierarhic superior, pentru influențarea în orice formă a concluziilor*.

1.1.4. Independența justiției este garantată și prin statuarea, în mod expres, în art. 1 alin. 1, alin. 2 din **Legea nr. 317/2004**, a rolului constituțional al Consiliului Superior al Magistraturii, de *garant al independenței justiției*, cât și prin accentuarea independenței în sine a Consiliului, consolidată prin prevederea potrivit căreia „ (...) *se supune în activitatea sa numai legii* (...)”. Atribuțiile secțiilor și plenului CSM de apărare a independenței judecătorilor, a independenței procurorilor în dispunerea soluțiilor și a independenței justiției, în ansamblul ei, sunt prevăzute în art. 30 din Legea nr. 317/2004.

1.1.5. Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului CSM nr. 1375/2015, prevede, în art. 1 alin. 1, că „*Puterea judecătorească este separată și în echilibru cu celelalte puteri ale statului, având atribuții proprii, ce sunt exercitate prin instanțele judecătorești, în conformitate cu principiile constituționale ale independenței, și inamovibilității judecătorilor, precum și cu celelalte dispoziții legale*”.

1.1.6. Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii reglementează, în art. 3 alin. 1, obligația judecătorilor și procurorilor de a apăra independența justiției, iar în art. 3 alin. 3, posibilitatea acestora de a se adresa Consiliului Superior al Magistraturii pentru orice faptă de natură să le afecteze independența, imparțialitatea sau reputația profesională.

1.2. *Jurisprudența Curții Constituționale referitoare la independența financiară, ca element al independenței judecătorului și al statutului procurorului*

1.2.1. În Decizia nr. 20/2 februarie 2000⁶, Curtea Constituțională a analizat excepțiile de neconstituționalitate vizând art. 41 alin. 2 din Legea privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și a dispozițiilor art. 198 din aceeași lege, prin care a fost abrogat art. 103 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, republicată. Sesizarea a fost formulată de Curtea Supremă de Justiție care a argumentat că „instituirea pensiei de serviciu pentru magistrați a apărut ca o necesitate izvorâtă din statutul profesional al acestora”, care impune anumite interdicții relative, de exemplu la: exercitarea directă sau prin persoane interpuse a activităților de comerț; participarea la administrarea ori la conducerea unor societăți comerciale sau civile; îndeplinirea calității de expert sau de arbitru desemnat de părți într-un proces; îndeplinirea oricărei alte funcții publice sau private, cu excepția funcțiilor didactice în învățământul superior. De aceea, pentru magistrați, practic, singura sursă de existență în timpul activității este salariul, iar după retragerea din activitate, pensia, fără posibilitatea acumulării unor rezerve materiale pentru perioada ulterioară pensionării”.

Curtea Constituțională a reținut că *pensia de serviciu pentru magistrați a fost introdusă în anul 1997, prin efectul modificării și completării Legii nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească, fiind instituită în vederea stimulării stabilității în serviciu și a formării unei cariere în magistratură*, caracterul stimulatив al pensiei de serviciu constând în modul de determinare a cuantumului pensiei în raport cu salariul.

Curtea Constituțională a reținut, totodată, că *instituirea pensiei de serviciu pentru magistrați nu reprezintă un privilegiu, ci este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații*, acest statut special stabilit de Parlament prin legi fiind mult mai sever, mai restrictiv, impunând magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au.

Constatând neconstituționalitatea dispozițiilor art. 198 din Legea privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, prin care se abroga art. 103 din Legea nr. 92/1992, republicată, Curtea Constituțională a subliniat că „*această abrogare a reglementării legale referitoare la pensia de serviciu pentru magistrați este contrară exigențelor actuale pe care importante documente internaționale le exprimă în mod direct cu privire la drepturile magistraților în considerarea importanței rolului acestora în apărarea statului de drept*”. De asemenea, Curtea Constituțională reținut că rațiunile pe care se întemeiază prevederile din actele internaționale avute în vedere în considerentele Deciziei nr. 20/2000 «*se află în convergență cu dispozițiile art. 123 alin. (2) din Constituție, conform cărora "Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii"*. Într-adevăr, aceste dispoziții constituționale nu au un caracter declarativ, ci constituie norme constituționale obligatorii pentru Parlament, care are îndatorirea de a legifera

⁶ publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 18 februarie 2000

instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, fără de care nu se poate concepe existența statului de drept, prevăzută prin art. 1 alin. (3) din Constituție».

1.2.2. Curtea Constituțională a stabilit, prin urmare, referitor la pensia de serviciu pentru magistrați, instituită prin Legea nr. 92/1992, republicată, următoarele:

- pensia de serviciu nu constituie un privilegiu pentru magistrați, ci este justificată în mod obiectiv, reprezentând o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații;
- magistraților li s-au impus, prin legi, obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au;
- abrogarea reglementărilor legale privind pensia de serviciu a magistraților contravine exigențelor exprimate de importante documente internaționale;
- Parlamentul are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor.

1.2.3. În luna iunie 2010, Înalta Curte de Casație și Justiție a înregistrat la Curtea Constituțională o altă sesizare de neconstituționalitate vizând o nouă eliminare a pensiilor de serviciu ale magistraților, prin Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor, adoptată în temeiul prevederilor art. 114 alin. 3 din Constituție, în urma angajării răspunderii Guvernului în fața Camerei Deputaților și a Senatului. Instanța supremă a arătat că „în accepțiunea prevederilor art. 124 alin. (3) din Constituție, independența financiară a judecătorului reprezintă o componentă esențială a independenței justiției, iar, în contradicție cu acest principiu constituțional, art. 1, 3 și 12 din Legea privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor prevăd eliminarea pensiei de serviciu a judecătorilor, fără a se ține seama de faptul că pensia de serviciu este inclusă în cariera judecătorului, întocmai ca numirea, formarea profesională continuă, evaluarea și promovarea, pensionarea marcând momentul final al carierei judecătorului și având semnificația juridică a unui drept câștigat, care trebuie să producă efecte juridice indiferent de circumstanțe”.

Prin Decizia le nr. 873/25 iunie 2010⁷, Curtea Constituțională a stabilit următoarele: „Este indubitabil faptul că **principiul independenței justiției** nu poate fi restrâns numai la cuantumul remunerației (cuprinzând atât salariul, cât și pensia) magistraților, acest principiu **implicând o serie de garanții**, cum ar fi: statutul magistraților (condițiile de acces, procedura de numire, garanții solide care să asigure transparența procedurilor prin care sunt numiți magistrații, promovarea și transferul, suspendarea și încetarea funcției), stabilitatea sau inamovibilitatea acestora, garanțiile financiare, independența administrativă a magistraților, precum și independența puterii judecătorești față de celelalte puteri în stat. Pe de altă parte, independența justiției include securitatea financiară a magistraților, care presupune și asigurarea unei garanții sociale, cum este pensia de serviciu a magistraților.

⁷ publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 433/28 iunie 2010

În concluzie, Curtea constată că principiul independenței justiției apără pensia de serviciu a magistraților, ca parte integrantă a stabilității financiare a acestora, în aceeași măsură cu care apără celelalte garanții ale acestui principiu.

Atât în jurisprudența Curții Constituționale a României, cât și în jurisprudența altor Curți Constituționale s-a statuat că stabilitatea financiară a magistraților reprezintă una dintre garanțiile independenței justiției”⁸.

Prin urmare, făcând trimitere inclusiv la propria jurisprudență, Curtea Constituțională a statuat: „*Curtea constată că statutul constituțional al magistraților - statut dezvoltat prin lege organică și care cuprinde o serie de incompatibilități și interdicții, precum și responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii - impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției, garanție a statutului de drept, prevăzut de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală*”.

1.2.4. Din Decizia nr. 873/2010 a Curții Constituționale se desprind următoarele aspecte esențiale:

- ❖ *quantumul pensiei magistraților este o componentă a principiului independenței justiției, care include și alte garanții;*
- ❖ *securitatea financiară a magistraților, element al independenței justiției, presupune și asigurarea pensiei de serviciu, ca garanție socială;*
- ❖ *principiul independenței justiției apără pensia de serviciu a magistraților, în aceeași măsură în care apără celelalte garanții ale acestui principiu;*
- ❖ *acordarea pensiei de serviciu magistraților este o componentă a independenței justiției, garanție a statutului de drept.*

1.2.5. Prin Decizia nr. 433/23 octombrie 2013⁹, Curtea Constituțională a statuat, „*referitor la pretinsa discriminare în sens favorabil a categoriilor profesionale ce beneficiază, în temeiul și condițiile legii, de pensii de serviciu, printre care se numără și pensia de serviciu acordată magistraților*”, că „*are o bogată jurisprudență prin care arată, în esență, că reglementarea regimului juridic al pensiilor de serviciu într-un mod diferit decât cel propriu sistemului general al asigurărilor sociale nu constituie o discriminare în sensul art. 16 alin. (1) din Constituție sau al art. 14 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale*”.

⁸ În Decizia nr. 873/2010 au fost invocate hotărâri ale Curților Constituționale din Letonia, Lituania, Cehia, prin care s-au adus, în esență, următoarele argumente:

- ◆ *noțiunea de independență a judecătorilor include o remunerație adecvată, comparabilă cu prestigiul profesiei și cu scopul responsabilității lor;*
- ◆ *scopul remunerației judecătorilor este atât de a asigura independența, cât și de a compensa în mod parțial restricțiile impuse prin lege;*
- ◆ *în statele democratice este acceptat faptul că judecătorul trebuie să fie independent din punct de vedere material și trebuie să aibă un sentiment de siguranță cu privire la viitorul său;*
- ◆ *menținerea remunerației judecătorilor constituie una dintre garanțiile independenței acestora;*
- ◆ *în statele democratice securitatea financiară este recunoscută în mod clar ca unul dintre elementele esențiale care asigură independența judecătorilor.*

⁹ publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 768 din 10 decembrie 2013

*„La acordarea acestui beneficiu, legiuitorul a avut în vedere **importanța pentru societate a activității desfășurate de această categorie socioprofesională, activitate caracterizată printr-un înalt grad de complexitate și răspundere, precum și de incompatibilități și interdicții specifice**”.*

*„(...) legiuitorul a intenționat, pe de o parte, să recompenseze stabilitatea persoanelor în munca desfășurată în acest domeniu - instituind, pentru o vechime în magistratură de minimum 20 de ani, acest beneficiu al pensiei de serviciu - , dar și, pe de altă parte, să încurajeze și să obțină, în cadrul sistemului judiciar, **stabilitatea personalului angajat, pentru ca, în final, actul de justiție să se realizeze în condiții cât mai bune. Statul este, astfel, interesat și implicat, sub aspect financiar, în formarea personalului de specialitate și continua sa pregătire profesională, în scopul asigurării unui înalt nivel de competență a celor angajați spre a servi justiției și al formării magistraților. Sub acest aspect, pensia de serviciu reprezintă un beneficiu, o recompensă acordată persoanelor care și-au dedicat, integral sau cea mai mare parte din viața lor profesională, justiției**”.*

1.2.6. Considerentele din alineatul anterior au fost cuprinse și în Decizia Curții Constituționale nr. 574/20 septembrie 2018¹⁰, referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 82 alin. 1 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

Curtea Constituțională a subliniat¹¹, din nou, următoarele aspecte deosebit de importante și pentru soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate cu privire la care formulăm prezentul Memoriu *aminus curiae*:

- ❑ la acordarea pensiei de serviciu a magistraților, legiuitorul a avut în vedere importanța pentru societate a activității desfășurate de această categorie socio-profesională;
- ❑ activitatea magistraților este caracterizată printr-un înalt grad de complexitate și răspundere;
- ❑ o altă caracteristică a activității magistraților o constituie incompatibilitățile și interdicțiile specifice;
- ❑ pensia de serviciu reprezintă un beneficiu, o recompensă acordată persoanelor care și-au dedicat integral sau cea mai mare parte din viața lor profesională justiției - statul fiind interesat și implicat, sub aspect financiar, în formarea personalului de specialitate și continua sa pregătire profesională, în scopul asigurării unui înalt nivel de competență a celor angajați spre a servi justiției și formării magistraților.

1.2.7. Așadar, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a fundamentat caracterul constituțional al dispozițiilor art. 82 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, sub mai multe aspecte esențiale pentru acest statut, astfel cum este consacrat și garantat constituțional, și anume:

¹⁰ publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 540 din 2 iulie 2019

¹¹ a se vedea paragr. 21 din Decizia Curții Constituționale nr. 540/2019

- ▶▶ importanța pentru societate a activității desfășurate de magistrați;
- ▶▶ specificul activității magistraților – fiind de o înaltă complexitate și răspundere, incluzând incompatibilități și interdicții;
- ▶▶ încurajarea stabilității magistraților în sistem și, prin aceasta, realizarea actului de justiție în condiții cât mai bune;
- ▶▶ interesul și implicarea statului, sub aspect financiar, în formarea magistraților și în continua pregătire profesională a acestora, în scopul asigurării unui înalt nivel al formării profesionale;
- ▶▶ caracterul pensiei de serviciu, de beneficiu, recompensă acordată persoanelor care și-au dedicat, integral sau cea mai mare parte din viața lor profesională, justiției.

1.2.8. Prin Decizia nr. 45/30 ianuarie 2018¹², Curtea Constituțională a reconfirmat regimul sever al incompatibilităților magistraților, făcând și comparația cu alte sisteme de drept: „Spre deosebire de alte sisteme constituționale (spre exemplu, Germania sau Suedia; a se vedea Avizul nr. 806/2015 privind libertatea de expresie a judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 103-a sa reuniune plenară din 19-20 iulie 2015), care sunt mai permissive în ceea ce privește compatibilitatea funcției de judecător cu cele de demnitate publică, **în sistemul nostru constituțional normele antereferte sunt foarte stricte cu privire la incompatibilitățile care însoțesc funcția de judecător/procuror, rațiunea acestora fiind aceea de a evita confuziunea între aceste funcții și orice alte funcții publice sau private, indiferent de natura lor (politică sau economică)**” – paragr. 169.

1.2.9. În Decizia nr. 77/30 ianuarie 2019¹³, referitoare la obiecția de neconstituționalitate a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, Curtea Constituțională a reținut următoarele aspecte relevante pentru soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate susținute prin prezentul Memoriu *amicus curiae*:

„Cu privire la **regimul juridic al pensiilor de serviciu**, Curtea Constituțională a reținut, de principiu, că acestea se acordă unor categorii socioprofesionale supuse unui statut special, respectiv persoanelor care în virtutea profesiei, meseriei, ocupației sau calificării își formează o carieră profesională în acel domeniu de activitate și au obligația să se supună unor exigențe inerente carierei profesionale asumate atât pe plan profesional, cât și personal” (paragr. 87).

De asemenea, Curtea Constituțională a subliniat că, „pentru claritatea reglementării este recomandabilă stabilirea unui regim juridic distinct, unitar în privința drepturilor, respectiv pensiei Avocatului Poporului și adjuncților acestuia, care să țină seama de rolul și particularitățile instituției, iar nu bazat pe asimilarea cu diverse funcții/demnități publice. Acest statut trebuie să asigure **independența Avocatului Poporului de interferențele politice** și să îi asigure o **funcționare eficientă și efectivă în slujba drepturilor și libertăților fundamentale** în

¹² publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 199 din 5 martie 2018

¹³ publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 198/13 martie 2019

realizarea rolului său constituțional și a înseși rațiunii instituției, subliniată și în avizele pe care Comisia de la Veneția le-a adoptat de-a lungul timpului legat de acest subiect” (paragr. 89).

2. Încălcarea caracterului general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, impus de art. 147 alin. 4 din Constituție, cu referire la art. 1 alin. 4 din Constituție

2.1. Caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale este stabilit prin dispoziția cuprinsă în art. 147 alin. 4 din Constituție și se manifestă de la data publicării deciziilor în Monitorul Oficial al României.

De asemenea, potrivit art. 11 alin. 3 din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, deciziile Curții sunt general obligatorii de la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Astfel cum a stabilit Curtea Constituțională, *atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii, potrivit dispozițiilor art. 147 al. 4 din Constituție, și se impun cu aceeași forță tuturor subiecților de drept și, în consecință, așa cum a statuat și în jurisprudența sa¹⁴, atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează să respecte cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul deciziei.*

Deciziile Curții Constituționale sunt definitive, nicio altă autoritate publică neputând reforma decizia în cauză nici direct, nici indirect. Deciziile prin care sunt constatate ca fiind neconstituționale prevederile unei legi sau chiar legea în ansamblul ei produc efecte *erga omnes* – cu mențiunea că, în cazul controlului *a priori* de constituționalitate, prevăzut de art. 146 lit. a din Constituție, efectele deciziei, intervenind față de acele subiecte de drept care sunt implicate în procedura de legiferare și în cea de promulgare, sunt opozabile tuturor subiecților care au un interes în această etapă. Prin Decizia nr. 847 din 8 iulie 2008¹⁵, Curtea Constituțională a statuat că „Decizia de constatare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă, prin efectul acesteia prevederea neconstituțională încetându-și aplicarea pentru viitor”¹⁶.

2.2. Or, în Deciziile nr. 20/2 februarie 2000, nr. 873/25 iunie 2010, nr. 433/23 octombrie 2013, nr. 574/20 septembrie 2018, anterior relevate, Curtea Constituțională a stabilit, printr-o jurisprudență constantă - inclusiv cu ocazia analizării dispozițiilor unor legi anterioare prin care, în mod similar cu dispozițiile art. 2 din Legea privind abrogarea unor prevederi referitoare la pensiile de serviciu și indemnizațiile pentru limită de vârstă, precum și pentru reglementarea unor măsuri

¹⁴ a se vedea Decizia nr. 1415 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796/23 noiembrie 2009; în același sens, a se vedea Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010 și Decizia nr. 415 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 5 mai 2010

¹⁵ publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 605 din 14 august 2008

¹⁶ V. Z. Puskas, K. Benke, *Executarea deciziilor Curții Constituționale*, în lucrarea *Justiția constituțională: funcții și raporturi cu celelalte autorități publice - Raport național pentru cel de-al XV-lea Congres al Conferinței Curților Constituționale Europene, prezentat de Curtea Constituțională a României*, p. 42-44, <http://www.ccr.ro/wp-content/uploads/2019/10/ROMANIA-ro.pdf>

în domeniul pensiilor ocupaționale (Pl-x 292/2019), s-au abrogat/eliminat prevederile privind pensiile de serviciu ale magistraților -, că **pensia de serviciu nu constituie un privilegiu pentru magistrați, ci este justificată în mod obiectiv, reprezentând o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații.**

De asemenea, astfel cum am precizat mai înainte, Curtea Constituțională a reținut că Parlamentul are îndatorirea de a legifera instituirea unor mecanisme corespunzătoare de asigurare reală a independenței judecătorilor, principiul independenței justiției apărând pensia de serviciu a magistraților, în aceeași măsură în care apară celelalte garanții ale acestui principiu, iar acordarea pensiei de serviciu magistraților este o componentă a independenței justiției, garanție a statutului de drept.

2.3. Cu toate acestea, legiuitorul a nesocotit deciziile general obligatorii ale Curții Constituționale, adoptând un act normativ (lege) al cărui efect este încălcarea Legii fundamentale.

În susținerea acestei concluzii, facem trimitere, în plus, *mutatis mutandis*, la situația în care Curtea Constituțională a constatat că viciul de neconstituționalitate a fost preluat într-un nou act normativ adoptat de Parlament. În mod concret, prin Decizia nr. 1018/2010¹⁷, în considerarea unei decizii anterioare¹⁸ și a obligației Parlamentului de a pune de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Legii fundamentale, Curtea a constatat că „*adoptarea de către legiuitor a unor norme contrare celor hotărâte într-o decizie a Curții Constituționale, prin care se tinde la păstrarea soluțiilor legislative afectate de vicii de neconstituționalitate, încalcă Legea fundamentală. Or, într-un stat de drept, astfel cum este proclamată România în art. 1 alin. (3) din Constituție, autoritățile publice nu se bucură de nicio autonomie în raport cu dreptul, Constituția stabilind în art. 16 alin. (2) că nimeni nu este mai presus de lege, iar în art. 1 alin. (5) că respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie*”¹⁹.

Abrogarea pensiilor de serviciu ale magistraților constituie, în mod indubitabil, voința legiuitorului de a impune o soluție legislativă afectată de vicii de neconstituționalitate, constatate ca atare prin decizii ale Curții Constituționale.

2.4. De altfel, Expunerea de motive²⁰ la Proiectul de lege nu s-a preocupat deloc de necesitatea respectării caracterului obligatoriu ale deciziilor Curții Constituționale cu privire la principiul independenței justiției, prin raportare la independența financiară, la obligația statului de a asigura securitatea financiară a magistraților care, ca element al independenței justiției, presupune și asigurarea pensiei de serviciu, ca garanție socială.

¹⁷ publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 511 din 22 iulie 2010

¹⁸ Decizia Curții Constituționale nr. 415/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 5 mai 2010

¹⁹ T. Toader, M. Safta, *Raporturile Curții Constituționale cu Parlamentul și Guvernul*, în lucrarea *Justiția constituțională...*, op. cit, p. 22

²⁰ <http://www.cdep.ro/proiecte/2019/200/90/2/em406.pdf>

În schimb, Expunerea de motive a folosit o exprimare străină de scopul acestui document, prevăzut de art. 6 alin. 2, art. 30 alin. 1 lit. a, alin. 2 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative. Așadar, Expunerea de motive a fost, în mod justificat, criticată în Avizul negativ nr. 217/2019²¹ al Consiliului Legislativ, arătându-se că „nu folosește un limbaj specific stilului normativ, ci o serie de exprimări improprii unui instrument de prezentare și motivare, uneori incorecte din punct de vedere logic”, Consiliul Legislativ prezentând mai multe exemple, în acest sens, printre care „cunoscute în rândul publicului larg”, „în rândul majorității populației, există un sentiment de dezaprobare, nemulțumire și frustrare”, „pensiile medii în rândul personalului ce beneficiază de pensii de serviciu este chiar revoltător”.

2.5. De asemenea, în Avizul negativ nr. 217/2019 al Consiliului Legislativ s-a precizat că, din redactarea Expunerii de motive, nu reiese ca soluțiile preconizate să fi fost precedate de o temeinică fundamentare, Expunerea de motive nerespectând structura prevăzută de art. 31 din Legea nr. 24/2000, neprezentând în mod sistematizat și clar motivul emiterii actului normativ, neexistând nici referiri la impactul socio-economic, impactul asupra sistemului judiciar, implicațiile asupra legislației în vigoare, consultările derulate în vederea elaborării propunerii legislative, măsurile de implementare, modificările instituționale pe care le presupune aplicarea noului act normativ.

Referitor la impactul economic, menționăm, conform datelor publicate în presă, că 9.400 de foști angajați ai Serviciului Român de Informații beneficiau de pensii de serviciu în 2016, față de doar 3.800 pensionari judecători și procurori, în iulie 2019. De asemenea, „pensiile speciale” ce grevează în măsură covârșitoare bugetul statului, adică în proporție de peste 90%, sunt pensiile militare, deci tocmai pensiile pe care legea le exclude de la abrogare și care, spre deosebire de pensiile de serviciu ale magistraților, nu au o componentă de contributivitate. Cu privire la lipsa acestei componente din pensiile de serviciu ale militarilor, Curtea Constituțională a stabilit că dispozițiile art. 47 alin. 2 din Constituție nu îi interzic legiuitorului să instituie sisteme publice de pensii care să nu se bazeze și pe principiul contributivității²².

Ministerul Finanțelor Publice a informat că prin legea bugetului de stat s-au alocat, pentru anul 2018, circa 9,096 miliarde de lei, din care circa 8,096 miliarde pentru pensiile militare de stat și 1 miliard pentru pensiile de serviciu²³. În concluzie, conform datelor economice, nu pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor și personalului auxiliar de specialitate împovărează bugetul de stat, cifrele demonstrând caracterul neadevărat al discursurilor vizând abrogarea dispozițiilor

²¹ Avizul negativ al Consiliului Legislativ, înregistrat sub nr. 47/22.03.2019 (<http://www.cdep.ro/proiecte/2019/200/90/2/cl406.pdf>)

²² În Decizia nr. 546/2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1046/10 decembrie 2018, referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 18 alin. 1 din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, Curtea Constituțională a reținut: „(...) având în vedere că, potrivit Deciziei nr. 395 din 14 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 639 din 19 august 2016 (paragraful 15), legiuitorul este în drept ca, în reglementarea cadrului sistemului public de pensii, să stabilească criteriile și condițiile concrete în funcție de care asigurații pot beneficia de pensie, tipurile de pensii care pot fi acordate, regulile generale de acordare a acestora și regulile derogatorii pentru situații deosebite, precum și modul de calcul al pensiilor, Curtea reține că dispozițiile art. 47 alin. (2) din Constituție nu îi interzic să instituie sisteme publice de pensii care să nu se bazeze și pe principiul contributivității” (paragr. 33).

²³ https://economie.hotnews.ro/stiri-finante_banci-23263013-cate-pensii-speciale-sunt-romania-cat-platit-pentru-ele-anul-trecut.htm

legale care reglementează aceste pensii de serviciu, precum și lipsa justificării pentru luarea unei astfel de măsuri drastice.

2.6. Argumentele anterior expuse probează, de asemenea, **nesocotirea dispoziției cuprinse în art. 1 alin. 4 din Constituție** care garantează nu numai separația puterilor în stat, ci și echilibrul acestora – „*Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale*”.

Curtea Constituțională a afirmat principiul loialității constituționale, subliniind importanța colaborării dintre puteri, pentru buna funcționare a statului de drept, acestea trebuind să se manifeste în spiritul normelor de loialitate constituțională, comportamentul loial constituind o garanție a principiului separației și echilibrului puterilor în stat²⁴.

Potrivit Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția), „**respectul pentru Constituție** nu poate fi limitat la executarea literală a dispozițiilor sale operaționale. Constituția prin însăși natura sa, în plus față de garantarea drepturilor omului, oferă un cadru pentru instituțiile statului, stabilește atribuțiile și obligațiile acestora. Scopul acestor dispoziții este de a permite buna funcționare a instituțiilor, în baza cooperării loiale dintre acestea. **Șeful statului, Parlamentul, Guvernul, sistemul judiciar, toate servesc scopului comun de a promova interesele țării ca un întreg, nu interesele înguste ale unei singure instituții sau ale unui partid politic** care a desemnat titularului funcției. Chiar dacă o instituție este într-o situație de putere, atunci când este în măsură să influențeze alte instituții ale statului, trebuie să facă acest lucru având în vedere interesul statului ca un întreg, inclusiv, ca o consecință, interesele celorlalte instituții și cele ale minorității parlamentare”²⁵.

3. Încălcarea dispozițiilor art. 20 din Constituție vizând preeminența tratatelor internaționale

3.1. Prin Decizia nr. 2/11 ianuarie 2012²⁶, Curtea Constituțională a statuat: „*Întrucât justiția privește persoane, toate garanțiile de ordin constituțional sau infraconstituțional care se referă la înfăptuirea sa servesc, în ultimă instanță, realizării drepturilor și libertăților acestora. (...) Curtea constată că **independența judecătorilor - indiferent de aspectele sub care aceasta poate fi abordată - nu este reglementată ca un scop în sine și, cu atât mai puțin, un privilegiu al acestora, ci, slujind înfăptuirii justiției, reprezintă o garanție oferită cetățenilor. Aceștia trebuie să aibă certitudinea că magistrații sunt independenți de reprezentanții puterii legislative și***

²⁴ Decizia nr. 924 din 1 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 787 din 22 noiembrie 2012, Decizia nr. Decizia nr. 1.431 din 3 noiembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 758 din 12 noiembrie 2010, *apud.* I. Cochintu, *Constituționalizarea principiului loialității constituționale*, www.ccr.ro/uploads/cochintu.pdf

²⁵ Avizul nr. 685/2012, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 93-a Sesiune Plenară (Veneția, 14-15 decembrie 2012), paragr. 87, www.ccr.ro/uploads/aviz_ro.pdf

²⁶ publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 131 din 23 februarie 2012

*executive și că, indiferent de statutul lor special, se supun legii, inclusiv normelor care consacră răspunderea disciplinară, pentru a-și exercita puterile conferite cu responsabilitate*²⁷.

Așadar, **orice atingere adusă independenței magistratului, „indiferent de aspectele sub care aceasta poate fi abordată”, are consecințe negative asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, dat fiind că independența justiției constituie o garanție oferită acestora. Prin urmare, nesocotirea documentelor internaționale care consacră independența financiară a magistraților, ca element intrinsec al independenței acestora și al independenței justiției, în ansamblul ei, are ca efect încălcarea dispozițiilor constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor**²⁸.

Independența financiară a judecătorului – componentă importantă a independenței judecătorului, ca esență a conceptului de „tribunal independent”, consacrat de art. 6 paragr. 1 CEDO, a fost afirmată și reafirmată în documentele internaționale ale căror prevederi nu pot fi ignorate, având în vedere angajamentele luate de Statul Român.

3.2. Independența justiției este o valoare fundamentală a statului de drept, nefiind un privilegiu al magistratului, ci un drept al cetățenilor de a beneficia de garanțiile unui stat în care nimeni nu este mai presus de lege. Independența justiției constituie o condiție prealabilă apărării statului de drept și garantării fundamentale a unui proces echitabil, astfel cum a reafirmat Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni în Avizul nr. 17 (2014)²⁹.

Numai o putere judecătorească independentă poate pune efectiv în aplicare drepturile tuturor membrilor societății, independența fiind, astfel, o cerință fundamentală care permite judecătorilor să apere democrația și drepturile omului³⁰. În Avizul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni nr. 18 (2015) s-a arătat că, deși se acceptă faptul că, sub rezerva prevederilor constituționale, deciziile de *finanțare a sistemului judiciar și de remunerare a judecătorilor* trebuie să fie, în cele din urmă, de competența legislativului, *de fiecare dată însă trebuie respectate standardele europene*³¹.

3.3. Prin Principiile fundamentale privind independența puterii judecătorești³² s-a stabilit că este de datoria tuturor guvernelor și a celorlalte instituții de a respecta independența corpului de judecători, fiind de datoria fiecărui stat membru să asigure resursele adecvate pentru a permite ca aceștia să își îndeplinească atribuțiile în mod corespunzător.

²⁷ a se vedea pct. IV alin. 4 și alin. 6 din considerentele Curții Constituționale

²⁸ În același sens, al apărării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, prin art. 1 alin. 3 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Plenului CSM nr. 1375/2015, s-a stabilit că „*Instanțele judecătorești înfăptuiesc justiția, în numele legii, în scopul apărării și realizării drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor (...)*”.

²⁹ Avizul nr. 17 (2014) asupra evaluării activității judecătorilor, calității justiției și respectării independenței sistemului judiciar, paragr. 5

³⁰ Avizul nr. 18 (2015) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni - „Poziția puterii judecătorești și relația ei cu celelalte puteri ale statului în democrația modernă”, paragr. 10.

³¹ *idem*, paragr. 51

³² act adoptat la al 7-lea Congres al Națiunilor Unite (26 august - 6 septembrie 1985) și aprobat prin rezoluțiile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite 40/32 din 29 noiembrie 1985 și 40/146 din 13 decembrie 1985

De asemenea, art. 11 din Principiile fundamentale statuează că „*durata mandatului judecătorilor, independența acestora, siguranța lor, remunerația corespunzătoare, condițiile de muncă, pensiile și vârsta de pensionare sunt în mod adecvat garantate prin lege*”.

3.4. Prin Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni³³ s-a prevăzut că remunerarea judecătorilor trebuie să fie corespunzătoare cu rolul și responsabilitățile acestora și trebuie să asigure **în mod adecvat plata concediilor medicale și a pensiei**. Ea **trebuie protejată prin prevederi legale specifice împotriva diminuărilor** și trebuie să existe prevederi privind mărirea salariilor în raport cu creșterea prețurilor³⁴.

3.5. Art. 7 din Magna Carta a Judecătorilor³⁵, adoptată de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni în anul 2011, statuează că, după consultarea puterii judiciare, statul trebuie să asigure resursele umane, materiale și financiare necesare pentru buna funcționare a justiției. *Pentru a fi departe de orice influențe nepotrivite, judecătorul trebuie să beneficieze de o remunerație și de un sistem de pensionare adecvate, care să fie stabilite prin lege.*

3.6. Astfel cum a evidențiat Președintele Asociației Europene a Judecătorilor (AEM-EAJ), domnul Jose Igreja Matos, în scrisoarea adresată Parlamentului și Guvernului României³⁶, votată în unanimitate în ședința Asociației Europene a Judecătorilor, în cadrul Reuniunii Asociației Internaționale a Judecătorilor (IAJ-UIM) cea a avut loc la Astana (Kazakhstan), în perioada 15-19 septembrie 2019, scrisoarea fiind redactată și votată ca urmare a solicitării Asociației Magistraților din România (AMR), *magistrații trebuie să primească o remunerație suficientă pentru a le asigura independența economică și, prin aceasta, demnitatea, imparțialitatea și independența. Remunerația judecătorilor nu trebuie să depindă de rezultatele muncii acestora ori de performanțele lor și nu trebuie să fie redusă pe perioada activității. Așadar, atât salariul, cât și pensia țin de demnitatea magistraților.*

Principiul este înscris în art. 8.1. din Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor³⁷. De asemenea, Președintele Asociației Europene a Judecătorilor a citat art. 8.3. din Cartă, potrivit căruia *pensia magistratului trebuie să fie în concordanță cu responsabilitățile categoriei profesionale din care face parte*. S-a relevat și că, în trecut, Asociația Europeană a Judecătorilor a afirmat deja că o cauză generală de îngrijorare este situația judecătorilor după pensionare. Adesea, se susține că judecătorii după pensionare ar trebui tratați în același mod ca toți ceilalți cetățeni

³³ Avizul nr. 1 (2001) al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni în atenția Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei referitor la standardele privind independența puterii judecătorești și inamovibilitatea judecătorilor, paragr. 73 pct. 8

³⁴ În același sens, la pct. A.14. din rezoluția „Standardele mininale ale independenței justiției”, document adoptat de International Bar Association în anul 1982, s-a stipulat că *salariile și pensiile din sistemul judiciar trebuie să fie adecvate și ar trebui ajustate în mod regulat pentru a ține cont de creșterile de preț* (www.ibanet.org).

³⁵ Magna Carta a Judecătorilor (Principii fundamentale) a fost adoptată la Strasbourg, în 17 noiembrie 2010, de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, în timpul celei de a 11-a reuniuni plenary. Astfel cum se arată în introducere, documentul a sintetizat și codificat principalele concluzii ale Opiniilor/Avizelor care erau deja adoptate, fiecare din cele 12 Opinii, fiind aduse în atenția Comitetului Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei și conținând prevederi complementare cu privire la subiectele evocate în Magna Carta.

³⁶ www.iaj-uim.org/iuw/wp-content/uploads/2019/09/EAJ-letter-Romania_Sept-2019.pdf

³⁷ adoptată de Uniunea Internațională a Judecătorilor (UIM-IAJ) în noiembrie 1999, în Taiwan, și actualizată în luna noiembrie 2017, în Santiago de Chile.

dintr-o anumită țară. **Acest argument neglijează aspectul important că o garanție a unui viitor sigur din punct de vedere financiar la pensionare va fi un stimulent puternic pentru independență în perioada de activitate a unui judecător.**

3.7. Astfel cum s-a înscris în art. 6.4. din Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor³⁸, „*În mod special, statutul garantează judecătorului care a împlinit vârsta legală pentru încetarea funcției, după ce a exercitat-o ca profesie o perioadă determinată, plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională*”.

3.8. În Anexa 1 la Raportul „Finanțarea sistemului judiciar – 2015-2016”, întocmit de Rețeaua Judiciară a Consiliilor Europene, s-a precizat că **unul dintre riscurile identificate pentru independența obiectivă a judecătorului este reducerea salariilor și a pensiilor**, reținându-se și că **unul dintre principalele pericole actuale, pentru independența sistemului judiciar, identificat în raport, este reprezentat de riscurile create de acțiunile politicianilor și guvernelor populiste întrucât s-a stabilit că în țările în care salariile și pensiile au fost afectate negativ, aceste modificări au creat o reducere a calității actului de justiție**³⁹.

De asemenea, s-a făcut trimitere la pct. 14 din „Măsurile pentru punerea în aplicare eficientă a Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară (măsurile de implementare) (2010)”, în acord cu care *salariile, condițiile de serviciu și pensiile judecătorilor ar trebui să fie adecvate, proporționale cu statutul, demnitatea și responsabilitățile funcției lor și ar trebui să fie revizuite periodic, ținând seama de aceste scopuri*⁴⁰.

3.9. Potrivit art. 2.21 lit. a), b) din Declarația Universală privind Independența Justiției (Declarația „Montreal”)⁴¹, în timpul exercitării funcției lor, judecătorii trebuie să primească salarii și, după pensionare, aceștia trebuie să primească pensii, iar *salariile și pensiile judecătorilor trebuie să fie adecvate, proporționale cu statutul, demnitatea și responsabilitatea funcției lor și trebuie ajustate în mod regulat pentru a ține cont pe deplin de creșterea prețurilor*⁴².

3.10. În același mod, în art. 18 lit. a), b) din Proiectul pentru Declarația Universală privind Independența Justiției (Declarația „Singhvi”) s-a statuat că judecătorii trebuie să primească salarii și, după pensionare, aceștia trebuie să primească pensii, iar *salariile și pensiile judecătorilor trebuie să fie adecvate, proporționale cu statutul, demnitatea și responsabilitatea funcției lor și trebuie revizuite periodic pentru a depăși sau a minimiza efectul inflației*.

³⁸ document adoptat la Strasbourg, de participanții la Reuniunea multilaterală privind statutul judecătorilor în Europa, organizată de Consiliul Europei între 8 și 10 iulie 1998

³⁹ Funding of the Judiciary, Annex I to the ENCJ Report 2015-2016, p. 11

https://www.ency.eu/images/stories/pdf/GA/Warsaw/encj_report_funding_annex_i_international_sources.pdf

⁴⁰ *idem*, p. 56

⁴¹ Declarația Universală privind Independența Justiției a fost adoptată de Prima Conferință Mondială privind Independența Justiției, Montreal - Quebec, Canada, 1983

⁴² CEELI Institute – Central and Eastern European Law Initiative, *Manual cu privire la independența, imparțialitatea și integritatea justiției: o compilație tematică de standarde internaționale, politici și bune practici*, 2015, p. 190, ceeliinstitute.org/wp-content/uploads/2015/05/FULL_VERSION_FINAL1.pdf

Astfel cum s-a precizat în Preambulul documentului, prin Decizia nr. 1980/124, Consiliul Economic și Social al ONU a autorizat Subcomisia ONU pentru prevenirea discriminării și protecției minorităților să încredințeze domnului LM Singhvi (India) pregătirea unui raport privind independența și imparțialitatea sistemului judiciar. **Comisia ONU a Drepturilor Omului, a invitat guvernele, prin Rezoluția nr. 1989/32, să ia în considerare principiile enunțate în Proiectul Declarației Singhvi, pentru punerea în aplicare a Principiilor de bază ale Națiunilor Unite privind independența sistemului judiciar, document aprobat în 1985**⁴³.

3.11. Recomandarea nr. R (94)12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor a subliniat importanța independenței judecătorilor în scopul întăririi preeminenței dreptului în statele democratice și în considerarea art. 6 CEDO, precum și a „Principiilor fundamentale privind independența puterii judecătorești” (adoptate de ONU), stabilind obligația statelor de a veghea ca statutul și remunerația judecătorilor să fie **pe măsura demnității profesiei lor și a responsabilităților pe care și le asumă**⁴⁴.

În Recomandarea CM/Rec (2010)12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei s-a subliniat că ar trebui să existe **garanții** pentru menținerea unei remunerații rezonabile în caz de boală, concediu de maternitate sau paternitate, precum și pentru **plata unei pensii** care ar trebui să fie într-o relație rezonabilă cu **nivelul de remunerare din timpul exercitării funcției**. Ar trebui introduse dispoziții legale specifice ca garanție împotriva reducerii remunerației, care să se adreseze în special judecătorilor.

3.12. Prin Decizia nr. 873/25 iunie 2010⁴⁵, Curtea Constituțională – după ce a făcut trimitere expresă la „Recomandarea nr. R (94)12 cu privire la independența, eficacitatea și rolul judecătorilor, adoptată la 13 octombrie 1994 de Comitetul Miniștrilor al Consiliului Europei”, la „Principiile fundamentale privind independența magistraturii, adoptate de cel de-al VII-lea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delinvenților (Milano, 26 august - 6 septembrie 1985) și confirmate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluțiile nr. 40/32 din 29 noiembrie 1985 și nr. 40/146 din 13 decembrie 1985”, la „Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată în anul 1998” –, a constatat că **în toate aceste documente principiile și măsurile stabilite cu privire la statutul și drepturile magistraților sunt puse în relație directă cu prevederile art. 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și cu cele ale art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**, referitoare la dreptul fundamental al oricărei persoane de a fi judecată de un tribunal competent, independent și imparțial, stabilit prin lege.

În aceste condiții, Curtea Constituțională a constatat că, deși unele dintre documentele internaționale menționate au valoare de recomandare prin prevederile pe care le conțin și prin finalitățile pe care le urmăresc, fiecare dintre acestea vizează direct texte cuprinse în pacte și în

⁴³ www.icj.org/wp-content/uploads/2014/03/SR-Independence-of-Judges-and-Lawyers-Draft-universal-declaration-independence-justice-Singhvi-Declaration-instruments-1989-eng.pdf

⁴⁴ a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 873/25 iunie 2010 referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor

tratate la care România este parte și, prin urmare, se înscriu în spiritul prevederilor art. 11 și 20 din Constituție.

3.13. Încălcarea jurisprudenței CJUE și CEDO, prin Legea privind abrogarea unor prevederi referitoare la pensiile de serviciu (ale magistraților).

i) În acest sens, facem trimitere la cauza C-64/16 - Associação Sindical dos Juízes Portugueses, în care, prin intermediul cererii de decizie preliminară, instanța de trimitere (portugheză) a urmărit, în esență, să afle dacă articolul 19 alin. 1 al doilea paragraf TUE trebuie interpretat în sensul că principiul independenței judecătorilor se opune aplicării în cazul membrilor puterii judecătorești dintr-un stat membru a unor măsuri generale de reducere salarială (precum cele în discuție în litigiul principal), legate de constrângeri de eliminare a unui deficit bugetar excesiv, precum și de un program de asistență financiară din partea Uniunii (paragr. 27).

CJUE a reținut următoarele: „Noțiunea de **independență** presupune în special ca organismul respectiv să își exercite **funcțiile jurisdicționale în mod complet autonom**, fără a fi supus vreunei legături ierarhice sau de subordonare și fără să primească dispoziții sau instrucțiuni, indiferent de originea lor, și să fie astfel protejat de intervenții sau de presiuni exterioare susceptibile să aducă atingere independenței de judecată a membrilor săi și să influențeze deciziile acestora (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 septembrie 2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punctul 51, precum și Hotărârea din 16 februarie 2017, Margarit Panicello, C-503/15, EU:C:2017:126, punctul 37 și jurisprudența citată).

Or, la fel ca inamovibilitatea membrilor organismului vizat (a se vedea în special Hotărârea din 19 septembrie 2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, punctul 51), **perceperea de către aceștia a unei remunerații cu un nivel adecvat în raport cu importanța funcțiilor pe care le exercită constituie o garanție inerentă independenței judecătorilor**⁴⁶.

Spre deosebire, însă, de situația dedusă analizei CJUE, în cauza evocată, dispozițiile art. 2 al Legii privind abrogarea unor prevederi referitoare la pensiile de serviciu sunt mult mai grave pentru că nu există niciun studiu economic, niciun studiu de impact, după cum nu există nici elemente semnificative bugetare care să poată dovedi că abrogarea pensiilor de serviciu ale magistraților ar fi strict determinată de constrângeri ținând de eliminarea deficitului bugetar excesiv – cu atât mai mult cu cât, în cauza CJUE C-64/16 era vorba despre o reducere parțială și temporară a drepturilor salariale, iar până la pronunțarea hotărârii situația se remediase, astfel cum a reținut Curtea.

Concluzia mai sus formulată este confirmată de datele publicate în presă⁴⁷ și necontestate, în ansamblu și în mod concret, prin Expunerea de motive⁴⁸, dat fiind că, de pensiile de serviciu

⁴⁵ *supra*, pct. 1.2.3.

⁴⁶ Hotărârea CJUE din 27 februarie 2018, în cauza C-64/16, având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Supremo Tribunal Administrativo (Curtea Administrativă Supremă, Portugalia), cu referire la articolul 19 alineatul (1) TUE, paragr. 44-45

⁴⁷ cu referire la luna iunie 2019

militare, care sunt păstrate în continuare, beneficiază 83.076 de persoane din Ministerul Afacerilor Interne, aprox.75.000 persoane din Ministerul Apărării Naționale și 9.400 persoane din Serviciul Român de Informații, magistrații și personalul auxiliar de specialitate beneficiari ai pensiilor de serviciu reprezentând numai 3% din beneficiarii pensiilor subvenționate, în parte, de stat.

ii) În cauza Buchen v. Cehia (36541/97), CEDO a reținut încălcarea art. 14 din Convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1. Reclamantul beneficiase de o pensie de serviciu ca fost judecător militar și, apoi, prin cumul, de un salariu ca judecător civil, după reîncadrarea sa în aceasta funcție. Curtea a reținut că, în conformitate cu jurisprudența sa, o distincție este discriminatorie în sensul art. 14, dacă nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau dacă nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit” (paragr. 70). Curtea a considerat că *diferența de tratament referitoare la plata indemnizației de pensionare în rândul diferitelor categorii de foști militari și, a fortiori în rândul foștilor judecători militari, a cărui victimă a fost reclamantul, nu se bazează pe nicio „justificare obiectivă și rezonabilă”* (paragr. 76).

În esență, Curtea reținut că pensia constituie un drept patrimonial, iar limitarea nejustificata a unui drept recunoscut magistratului, cum ar fi o pensie specială, drept nesocotit ulterior, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă pentru o asemenea îngrădire, constituie o **privare de proprietate**, dar și o **discriminare** în sensul art. 1 din Protocolul nr. 12.

iii) În cauza Gaygusuz v. Austria (16 septembrie 1996, nr. 17371/90), CEDO a decis că pensia constituie un **drept patrimonial**, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, iar în cauza Kjartan Ásmundsson v. Islanda (60669/00), CEDO a stabilit ca **dreptul la pensie al reclamantului este un bun** în sensul acestei dispoziții din Convenție⁴⁹.

4. Încălcarea principiului nediscriminării – art. 16 alin. 1, coroborat cu art. 125, art. 126 alin. 1, art. 131, art. 132 din Constituție

4.1. Așa cum a subliniat Curtea Supremă de Justiție în sesizarea din 6 ianuarie 2000, prin care a solicitat Curții Constituționale să constate „neconstituționalitatea Legii privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, adoptată de Parlamentul României la 29 decembrie 1999, în partea privind art. 41 alin. (2) și art. 198, prin care a fost abrogat art. 103 din Legea nr. 92/1992 pentru organizarea judecătorească”, *instituirea pensiei de serviciu pentru magistrați a apărut ca o necesitate izvorâtă din statutul profesional al acestora*, care impune anumite interdicții, pentru magistrați, practic, singura sursă de existență în timpul activității fiind

⁴⁸ <http://www.cdep.ro/proiecte/2019/200/90/2/em406.pdf>

⁴⁹ lege5.ro/Gratuit/gmytomryha/pensii-speciale-recalculare-potrivit-legii-119-2010-legalitatea-deciziei

salariul, iar după retragerea din activitate, pensia, fără posibilitatea acumulării unor rezerve materiale pentru perioada ulterioară pensionării⁵⁰.

Curtea Constituțională a admis excepțiile de neconstituționalitate, prin Decizia nr. 20/2 februarie 2000⁵¹. De remarcat faptul că, în punctul său de vedere, Guvernul a precizat că «(...) *Justiția atrage la bugetul de stat venituri substanțiale, astfel ca plata pensiilor de serviciu pentru magistrați nu reduce bugetul asigurărilor sociale de stat. De altfel, potrivit art. 103 alin. 3 din Legea nr. 92/1992, republicată, numai "Partea din pensia de serviciu care depășește nivelul pensiei din sistemul asigurărilor sociale de stat se suportă din bugetul de stat", în timp ce pensiile militarilor sunt plătite în totalitate de la bugetul de stat. (...) România a aderat la Statutul Consiliului Europei, fiind membră a acestui organism, are obligația să respecte Carta europeană privind statutul judecătorilor, adoptată în 1998, și care garantează judecătorilor, în mod special, "plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cât mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primită pentru activitatea jurisdicțională". De aceste prevederi s-a ținut seama atunci când s-a reglementat pensia de serviciu pentru magistrați prin art. 103 din Legea nr. 92/1992, republicată.*».

Fiindu-i solicitate precizări, de către Curtea Constituțională – așa cum s-a menționat în Decizia nr. 20/2000 –, referitoare la obligațiile ce revin statului român din prevederile Cartei europene privind statutul judecătorilor, Ministerul Justiției, prin Adresa nr. 217 din 20 ianuarie 2000, a răspuns următoarele: «*Documentul în discuție a fost adoptat în unanimitate de către participanții la reuniunea multilaterală de la Lisabona, din 8-10 iulie 1999, magistrați și reprezentanți ai ministerelor de justiție din 25 de țări membre ale Consiliului Europei. (...) Carta, care conține obiective și principii elaborate în continuarea Recomandării nr. R (94) 12 a Comitetului Ministrilor cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor, reprezintă o nouă etapă în realizarea unui spațiu judiciar comun în Europa. Ea are, asadar, aceeași valoare ca recomandarea. (...) aceste documente (recomandările date de Comitetul Ministrilor al Consiliului Europei - n.n.) sunt date în baza și, uneori, chiar în completarea convențiilor Consiliului Europei. De remarcat că toate convențiile Consiliului Europei sunt adoptate de către Comitetul Ministrilor al acestei importante organizații internaționale guvernamentale*».

Prin urmare, în actele Guvernului și Ministerului Justiției, trimise Curții Constituționale cu privire la sesizarea de neconstituționalitate vizând o anterioară abrogare a pensiilor de serviciu ale magistraților, la numai 3 ani după de fuseseră instituite prin lege, în anul 1997, s-au recunoscut următoarele aspecte esențiale și pentru prezenta cauză:

- ✓ Justiția aduce la bugetul de stat venituri substanțiale (prin taxele judiciare de timbru);
- ✓ plata pensiilor de serviciu pentru magistrați nu reduce bugetul asigurărilor sociale de stat;

⁵⁰ a se vedea alin. 7 din considerentele Deciziei nr. 20/2000 a Curții Constituționale

⁵¹ *supra*, 1.2.1.

- ✓ conform legii, partea din pensia de serviciu a magistraților care depășește nivelul pensiei din sistemul asigurărilor sociale de stat se suportă din bugetul de stat, în timp ce pensiile militarilor sunt plătite în totalitate de la bugetul de stat;
- ✓ atunci când s-a reglementat pensia de serviciu a magistraților, prin Legea nr. 92/1992, s-a ținut seama de obligația României de a respecta Carta europeană privind statutul judecătorilor, care garantează judecătorilor plata unei pensii al cărei nivel trebuie să fie cel mai apropiat posibil de acela al ultimei remunerații primite pentru activitatea jurisdicțională;
- ✓ Carta europeană privind statutul judecătorilor conține obiective și principii elaborate în continuarea Recomandării nr. R (94)12 a Comitetului Ministrilor cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor, având, așadar, aceeași valoare ca recomandarea.

4.2. Din argumentarea Curții Supreme de Justiție referitoare la neconstituționalitatea Legii privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, adoptată de Parlamentul României la 29 decembrie 1999, rezultă **discriminarea** între magistrați și militari, acestora din urmă păstrându-li-se pensiile de serviciu – situație similară și prin raportare la Legea privind abrogarea unor prevederi referitoare la pensiile de serviciu și indemnizațiile pentru limită de vârstă, precum și pentru reglementarea unor măsuri în domeniul pensiilor ocupaționale (Pl-x 292/2019).

Prin Decizia nr. 20/2000, Curtea Constituțională a constatat că, „(...) *față de asemănările subliniate anterior între situația cadrelor militare și cea a magistraților, avându-se în vedere și caracteristicile comune ale statutelor aplicabile acestor categorii profesionale, care au determinat în mod obiectiv reglementarea prin lege, în mod aproape identic, a pensiei de serviciu, nu se poate identifica o rațiune suficientă care să justifice aplicarea unui tratament diferit magistraților față de cadrele militare permanente, astfel cum s-a procedat prin art. 198 din noua lege a pensiilor, care abrogă reglementarea privind pensia de serviciu a magistraților*”.

Astfel, Curtea Constituțională a făcut referire la faptul că statutele speciale, stabilite prin legi, sunt mult mai severe, mai restrictive, impunând militarilor și magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au, fiindu-le interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității. De asemenea, Curtea a făcut referire la un alt element comun care justifică în mod obiectiv și rezonabil un tratament juridic asemănător al magistraților și al cadrelor militare, inclusiv în ceea ce privește regimul de pensionare, și anume riscul pe care îl implică exercitarea profesiilor respective, ambele având un rol esențial în apărarea drepturilor omului, a ordinii publice, a valorilor statului de drept.

4.3. Cu toate acestea, legiuitorul actual a încălcat caracterul general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, impus de art. 147 alin. 4 din Constituție, cu referire la art. 1 alin.

4 din Constituție, precum și principiul nediscriminării, garantat de art. 16 alin. 1 din Constituție, abrogând, din nou, dispozițiile privind pensia de serviciu a magistraților, concomitent cu păstrarea dispozițiilor privind pensia de serviciu a militarilor. În acest fel, legiuitorul a negat și obligațiile asumate de Statul Român, cu privire la respectarea tratatelor internaționale, în privința garantării independenței justiției, încălcând art. 20 din Constituție.

Subliniem, astfel cum am făcut-o în repetate rânduri, că nu am susținut și nu suținem abrogarea pensiilor de serviciu ale militarilor, acestea justificându-se prin raportare la statutul special al militarilor, așa cum a fost subliniat de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 20/2000.

Însă, este inadmisibilă încălcarea dispozițiilor din Legea fundamentală mai înainte enumerate, încălcare punctual argumentată în acest Memoriu. Concluzia se impune și prin prisma **discriminărilor rezultând din lege**, pe care le prezentăm cu titlu de exemplu, acestea vizând în mod direct și personalul auxiliar de specialitate al instanțelor și parchetelor:

i) la nr. crt. 5 din Anexa nr. 1 – Amendamente admise privind abrogarea dispozițiilor din Legea nr. 303/2004 vizând pensiile de serviciu ale magistraților care au devenit, apoi, texte de lege se susține, la „motivare”, că *„Este necesară menținerea pensiilor militare de stat, având în vedere restricțiile impuse de lege pe perioada activității”*⁵², în timp ce, referitor la textele privind abrogarea pensiei de serviciu a magistraților nici măcar nu se amintește de restricții, interdicții, incompatibilități, deși, prin Decizia nr. 45/2018, Curtea Constituțională a subliniat că în sistemul nostru constituțional normele sunt foarte stricte cu privire la incompatibilitățile care însoțesc funcția de judecător/procuror (paragr. 169);

ii) la nr. crt. 3 din Anexa nr. 1 – Amendamente admise, privind abrogarea dispozițiilor din Legea nr. 303/2004 vizând pensiile de serviciu ale magistraților, care au devenit, apoi, texte de lege se arată, la „motivare”, că *„Este necesar să se elimine toate pensiile speciale, fără discriminare, construind astfel un sistem de pensii unitar bazat exclusiv pe principiul contributivității”*⁵³; argumentul ce a stat la baza admiterii amendamentului este fals, de vreme ce nu toate pensiile de serviciu au fost „eliminate”, ci, în mod fățiș, s-a promovat o discriminare anticonstituțională;

iii) la nr. crt. 4 din Anexa nr. 1 – Amendamente admise, privind pensiile de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate, prin raportare la Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, care au devenit, apoi, texte de lege se arată, la „motivare”, că *„Este necesară construirea unui sistem de pensii bazat exclusiv pe principiul contributivității”*, argument, de asemenea, fals, dat fiind că această „necesitate” a fost privită în mod selectiv de legiuitor, fără nicio justificare. Abrogarea pensiilor de serviciu ale personalului auxiliar de specialitate nu a ținut seama de dispoziții legale, esențiale pentru specificul și importanța activității acestei categorii socio-

⁵² a se vedea Raportul 4c-9/374/447 din 18 decembrie 2019 al Comisiei pentru muncă și protecție socială cu privire la Proiectul de lege Pl-x 292/2019, p. 35 (<http://www.cdep.ro/comisii/munca/pdf/2019/rp292.pdf>)

⁵³ *idem*, p. 11

profesionale, și anume: art. 2 alin. 1 din Legea nr. 567/2004, care definește munca personalului auxiliar de specialitate și importanța acesteia - „În îndeplinirea actului de justiție, munca personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești constituie un sprijin pentru judecători și procurori, competența acestei categorii de personal și îndeplinirea corectă a sarcinilor care îi revin jucând un rol important în buna desfășurare a întregii activități a instanțelor judecătorești și a parchetelor de pe lângă acestea”; art.77 în care sunt prevăzute incompatibilitățile personalului auxiliar de specialitate (asemănătoare cu cele ale magistraților); art. 68⁵⁴, prin care, corelativ cu HG nr. 706/2015 (privind Normele metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la stabilirea pensiilor de serviciu din Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea) se stabilește *dreptul la pensie de serviciu* pentru această categorie socio-profesională.

iv) pensiile de serviciu ale militarilor au fost lăsate la un nivel mai mare decât cel al veniturilor obișnuite ale acestora. În acest sens, prin amendamentul de la nr. crt. 4 din Anexa nr. 2 – Amendamente respinse⁵⁴, se propusese modificarea art. 28 alin. 1 al Legii nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat, astfel încât baza de calcul să fie media soldelor/salariilor brute lunare realizate la funcția de bază în 60 de luni consecutive de activitate. La „motivarea” propunerii s-a menționat: „Pentru a limita posibilitatea de a obține pensii de serviciu în valoare superioară venitului obișnuit”. Astfel cum rezultă din Anexa nr. 2, această propunere a fost respinsă. Prin urmare, militarii rămân cu pensii de serviciu și cu posibilitatea ca acestea să depășească venitul obișnuit, în timp ce dispozițiile privind pensiile de serviciu ale judecătorilor, procurorilor și personalului auxiliar de specialitate al instanțelor și parchetelor au fost abrogate;

v) judecătorii și procurorii militari vor continua să beneficieze de pensie de serviciu [dat fiind că proiectul conține abrogarea art. 82 alin. (7) din Legea nr. 303/2004, însă vor păstra pensia de serviciu ca militari], în timp ce judecătorilor și procurorilor de la celelalte instanțe/parchete nu li se mai recunoaște acest drept;

vi) procurorii care instrumentează cauzele penale, judecătorii care le soluționează și grefierii care participă la activitatea de urmărire penală, respectiv de judecată, nu vor avea pensie de serviciu, însă polițiștii care vor face acte în acele dosare, potrivit competenței lor, sub supravegherea și din dispoziția procurorului, vor avea pensie de serviciu;

vii) personalul Administrației Naționale a Penitenciarelor, structură în cadrul Ministerului Justiției, continuă să beneficieze de pensii de serviciu, în timp ce judecătorilor și grefierilor nu li se recunoaște acest drept; așa fiind, judecătorul de supraveghere a privării de libertate care supraveghează și controlează asigurarea legalității în executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate la penitenciar, nu va avea pensie de serviciu, dar personalul penitenciarului va beneficia de această pensie;

⁵⁴ *idem*, p. 64

viii) judecătorii care soluționează cauze penale, procurorii care participă la ședințele de judecată și personalul auxiliar al instanțelor nu vor avea pensie de serviciu, în timp ce personalul penitenciarelor care asigură escortele la instanță va avea o astfel de pensie.

5. În concluzie, susținem obiecțiile de neconstituționalitate cuprinse în sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție și în sesizarea Avocatul Poporului, vizând dispozițiile Legii privind abrogarea unor prevederi referitoare la pensiile de serviciu și indemnizațiile pentru limită de vârstă, precum și pentru reglementarea unor măsuri în domeniul pensiilor ocupaționale (Pl-x 292/2019), prin care se solicită Curții Constituționale să constate neconstituționalitatea dispozițiilor de abrogare a pensiilor de serviciu ale magistraților, dispoziții care încalcă independența justiției, astfel cum este statuată prin Legea fundamentală, prin deciziile Curții Constituționale și prin documentele internaționale evocate în acest Memoriu.

Considerăm că această concluzie este ferm susținută prin jurisprudența Curții Constituționale, sens în care amintim că, în Decizia nr. 873/2010, **Curtea Constituțională a statuat nu numai că *pensia de serviciu* nu constituie un privilegiu pentru magistrați, ci este justificată în mod obiectiv, reprezentând o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutului special căruia trebuie să i se supună magistrații, ci a stabilit și că, *cuantumul pensiei magistraților* este o componentă a principiului independenței justiției, care include și alte garanții.**

Luarea, la anumite intervale de timp, din rațiuni de politică electorală, a unor măsuri de genul celor cuprinse în legea a cărei neconstituționalitate este invocată, constituie o atitudine a legiuitorului incompatibilă cu principiul cooperării loiale între puteri, într-o democrație constituțională, cu principiul independenței justiției, într-un stat de drept, cu principiul respectării obligațiilor asumate de stat prin tratatele internaționale.

jud. dr. Andreea Ciucă
AMR

jud. Dana Gîrbovan
UNJR

jud. Florica Roman
AJADO

proc. Elena Iordache
APR

